

OPÉRÁT

AZ OPERÁBÓL

Klasszikus és *modern* balett-est *a Magyar Nemzeti Balett előadásában*

HUNGARIAN NATIONAL BALLET
MÁGYAR NEMZETI
BALETT

OPERA
MÁGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

Partner:

Médiapartner:

ORIGO

 filharmónia
MAGYAR FILHARMÓNIA

PROGRAM

kezdete: 19:00

előadás vége: kb. 21:20

Trois Gnossiennes

Koreográfus ▶ **Hans van Manen**

Zeneszerző ▶ **Erik Satie**

Jelmeztervező ▶ **Hans van Manen, Joop Stokvis**

Világítástervező ▶ **Jan Hofstra**

Betanító balettmester ▶ **Aradi Mária, Solymosi Tamás**

A próbákat felügyelte ▶ **Igone de Jongh**

Próbavezető balettmester ▶ **Aradi Mária, Solymosi Tamás**

Szóló lány ▶ **Balaban Cristina / Felméry Lili / Melnik Tatiana**

Szóló fiú ▶ **Kekalo Iurii / Radziush Mikalai**

Trois Gnossiennes
Radziush Mikalai, Felméry Lili
Fotó: Berecz Valter

A hattyúk tava – Kim Minjung
Fotó: Nagy Attila

A hattyúk tava (II. felv. pas de deux)

Koreográfia Marius Petipa és Lev Ivanov nyomán ▶ **Rudi van Dantzig**

Karaktertánc koreográfia ▶ **Toer van Schayk**

Zeneszerző ▶ **Pjotr Iljics Csajkovszkij**

Jelmeztervező ▶ **Toer van Schayk**

Betanító balettmester ▶ **Eleonora Demichelis, Toer van Schayk, Caroline Iura**

Próbavezető balettmester ▶ **Aradi Mária**

Odette ▶ **Kim Minjung / Pokhodnykh Ellina**

Siegfried ▶ **Balázi Gergő Ármin / Timofeev Dmitry – a 2018/2019-es évad Étoile-ja**

Don Quijote (III. felv. pas de deux)

Miguel de Cervantes azonos című regénye nyomán a szövegkönyvet írta ▶ **Marius Petipa**

Koreográfus ▶ **Michael Messerer, Marius Petipa**

Zeneszerző ▶ **Ludwig Minkus**

Jelmeztervező ▶ **Rományi Nóra**

Próbavezető balettmester ▶ **Dózsa Imre**

Kitri ▶ **Ivanova-Skoblikova Sofia / Kosyreva Diana**

Basil ▶ **Tsvirko Igor / Rónai András**

Don Quijote – Rónai András József és Takamori Miyu – Fotó: Odine Diakhate

SZÜNET

5 tangó (Balett egy felvonásban)

Koreográfus ▶ **Hans van Manen**

Zeneszerző ▶ **Astor Piazzolla**

Betanító balettmester ▶ **Rachel Beaujean**

Próbavezető balettmester ▶ **Rujsz Edit, Szirb György**

Szóló lány ▶ **Sarkissova Karina / Kim Minjung**

Szóló fiú ▶ **Leblanc Gergely / Balázi Gergő Ármin**

Pas de quatre lányok ▶ **Pokhodnykh Ellina, Starostina Kristina /**

Földi Lea – a Magyar Nemzeti Balett Kamaraművésze (2018), Asai Yuka

Pas de quatre fiúk ▶ **Diachkov Dmitry, Morvai Kristóf / Kerényi Miklós Dávid,**

Myasnikov Boris

5 tangó – Leblanc Gergely, Sarkissova Karina – Fotó: Rákossy Péter

Spartacus (III. felv. pas de deux)

Koreográfus ▶ **Seregi László**

Zeneszerző ▶ **Aram Iljics Hacsaturjan**

Szövegét Howard Fast regénye nyomán írta ▶ **Seregi László**

Jelmeztervező ▶ **Márk Tivadar**

A koreográfus asszisztense ▶ **Kaszás Ildikó**

Próbavezető balettmester ▶ **Solymosi Tamás**

Spartacus ▶ **Kekalo Iurii / Melnyk Vladislav**

Flavia ▶ **Ivanova-Skoblikova Sofia / Popova Aleszja**

*Spartacus – Leblanc Gergely,
Melnik Tatiana – Fotó: Nagy Attila*

A kalóz (II. felv. pas de trois)

Koreográfia Marius Petipa és Konsztantyin Szergejev nyomán ▶ **Anna-Marie Holmes,
Solymosi Tamás**

Zeneszerző ▶ **Pjotr Oldenburg, Riccardo Drigo, Léo Delibes, Cesare Pugni,
Adolphe Adam**

Jules-Henri de Saint-Georges és Joseph Mazillier
librettóját átdolgozta ▶ **Anna-Marie Holmes**

Díszlettervező ▶ **Rózsa István**

Jelmeztervező ▶ **Rományi Nóra**

Világítástervező ▶ **Kirk Bookman**

Betanító balettmester ▶ **Anna-Marie Holmes, Solymosi Tamás**

Próbavezető balettmester ▶ **Dózsa Imre**

Medora ▶ **Melnik Tatiana / Kim Minjung**

Conrad ▶ **Balázs Gergő Ármin / Radziush Mikalai**

A rabszolga ▶ **Rónai András / Timofeev Dmitry** – a 2018/2019-es évad Étoile-ja

*A kalóz – Radziush Mikalai, Kim Minjung
Fotó: Nagy Attila*

Black Cake (Balett egy felvonásban)

Koreográfus ▶ **Hans van Manen**

Zene ▶ **Pjotr Iljics Csajkovszkij, Leos Janáček, Igor Stravinsky, Pietro Mascagni,
Jules Massenet**

Díszlet- és jelmeztervező ▶ **Keso Dekker**

Betanító balettmester ▶ **Mea Venema**

Próbavezető balettmester ▶ **Venekei Marianna**

Szóló pár lány ▶ **Balaban Cristina, Kosyreva Diana, Földi Lea** – *A Magyar Nemzeti
Balett Kamaraművésze (2018), / Felméry Lili, Sarkissova Karina, Melnik Tatiana*

Szóló pár fiú ▶ **Majoros Balázs, Timofeev Dmitry** – a 2018/2019-es évad Étoile-ja,
Kekalo Iurii / Balázs Gergő Ármin, Lagunov Levgen, Rónai András

*Black Cake – Földi Lea, Kekalo Iurii
Fotó: Rákossy Péter*

Az Operát az Operából! – Klasszikus és modern vidéki helyszínein rendelkezésre álló színpadok mérete olykor jelentős mértékben kisebb, mint a Magyar Állami Operaház játszóhelyeié, ahová a darabok eredetileg készültek, ez a művek előadhatóságát befolyásolhatja.

A Magyar Nemzeti Balett az ország első és egyben egyetlen klasszikus társulata, amelynek története a reformkorig nyúlik vissza és 1884 óta az Operaház a székhelye. A Magyar Nemzeti Balett küldetésének és kötelességének tartja, hogy azokhoz is eljuttassa a táncművészet klasszikus, neoklasszikus ágát, akik nem tudnak eljutni Budapestre, hogy előadásokat tekintsenek meg. Ezért született meg az Operát az Operából!-est a 2018/19-es szezonra, így az idei évadban a táncművek indulnak országjáró körútra. Az előadás révén a nézők a balettművészet sokszínűségével találkozhatnak: három Manen-koreográfia közé klasszikusbalett-koncertszámok kerültek.

A műsorban szereplő koncertszámok közül három még a 19. századból való, mindegyik az orosz klasszicizmus remeke, amelyet a mai technikai színvonalnak megfelelő szintre emelve adnak elő a szólisták. A 19. század utolsó harmadát Oroszországban a balett valóságos virágkoraként tartjuk számon, amelyet bőkezű cári támogatás és neves francia balettmesterek – elsősorban Marius Petipa – emeltek etalonná, klasszikussá a táncművészetben. A *Don Quijote* (1869) kettőse a balett záró akkordja, melyben a két főhős – Kitri és Basilio – végre összeházasodhat. E virtuóz számban a fölényes technikának, az előadók mesteri könnyedségének tapsolhat a néző ugyanúgy, mint keletkezésekor, 150 évvel ezelőtt. Maga a *pas de deux*, amely egyébként kettőst jelent, illetve a *pas de trois* – hármas – forma is azért jött létre, hogy igen csekély történetmesélő tartalommal, de annál nagyobb virtuozitással, bravúros elemekkel és szólóvariációkkal mutassa meg a résztvevők táncbéli tudását. A *Kalóz pas de trois*-ja 1899-ben készült és a Byron által megénekelte szerelmesek – Konrád és Medóra – mellett Ali, a rabszolga megjelenése emeli hármassá az egyébként gyakran kettősként előadott részletet. A *hattyúk tava* (1895) kettőse kiválóan folytatja a klasszikus balett alapművei között tett felfedezőutat, ugyanakkor mégis kilóg a sorból, hiszen a szereplők számát tekintve ugyan kettős, viszont formailag nem *pas de deux*. Itt nem a bravúr, hanem a líra jelenik meg a szemünk előtt Odette, a fehér hattyú és Siegfried herceg első találkozásakor az éjszakai tóparton.

A műsor legújabb koncertrészlete Seregi László éppen idén 50 éves *Spartacus* című balettjéből való. Seregi László (1929–2012) hazánk tánckultúrájának egyik legjelentősebb alakja, aki a *Spartacus* 1968-as bemutatójával egy csapásra beírta magát a legnagyobbak közé. Műveinek remek dramaturgiája, fokozott vizualitása, muzikalitása, érthetősége és komplexitása zsenijéről tanúskodik, pedig képzőművésznek tanult, majd néptáncos lett, s csak 1957-től került a balettművészet felé közelebbi kapcsolatba. A *Spartacus* három felvonáson keresztül meséli el a Krisztus előtti 1. században élt trák rabszolgavezér történetét úgy, hogy közben nemcsak a rabszolgafelkelés történetét láthatjuk, hanem Spartacus és felesége, illetve gladiátortársai cselekedeteinek egyéni mozgatórugóit is megismerjük. Nem pusztán történelmi tablót, hanem hús-vér figurákat és katarzist kap a néző az előadás során. A most bemutatásra kerülő részlet a III. felvonás azon részlete, amelyben Crassus végül le tudja győzni a rabszolgákat, a felkelés elbukik. Spartacus és felesége, Flavia a kettős kezdetén még elcsigázott rabszolgatársaitól búcsúznak, hogy aztán megvallják egymás iránti olthatatlan szerelmüket. A kettős közben fogják el a rómaiak Spartacust, de Flavia tovább táncol, férje iránti szerelme legyőzhetetlen. A balett Aram Hacsaturján örmény zeneszerző jellegzetes dallamvilágú, széles ívű muzsikájára készült.

A koncertműsor többi alkotását Hans van Manen (1932–) alkotta. Táncos pályafutása csak meglehetősen későn, 1951-ben indult. A Holland Nemzeti Balett (HET) és a Holland Táncszínház (NDT): két világhírű táncgyűttes, máig két szomszédvár, melyekben Manen hatalmas repertoárját zömmel felépítette. 1961-től – miközben a táncot felhagyott – az NDT művészeti vezetőjeként működött egy évtizedig. Rövid szünet után a HET koreográfusa lett, majd 1988 és 2003 között immár mint világhírű alkotó ismét az NDT-vel dolgozott. Közel 150 koreográfiát készített. Zömmel egyfelvonásos műveiben sikerrel ötvözte-ötvözi a neoklasszika és a modern tánc elemeit. A konkrét történetmesélés idegen tőle. Manen alkotásai a hétköznapi mozdulatok, profán elemek színpadra emelésével pályája korai szakaszában gyakran meghökkentették a közönséget. Napjaink táncművészetének egyik legnagyobb hatású élő alkotója, eleven klasszikus, aki körül nagyot változott a világ, s e változásban az ő teremtő keze, bátor szelleme is benne volt. Műveit világszerte sok jelentős társulat adja elő: forradalmi voltak ma már nem oly tapintható, kimunkáltságuk, szellemességük, szerzőjük szintetikus gondolkodásmódja azonban annál inkább.

Alakjainak viszonyrendszere árnyalt és gazdag, bármely alkotói periódusát szemléljük. Egyén és közösség viszonya, a két nem szerepeinek, kapcsolatának társadalomtörténeti változásai, az érzelmi vonzás sokarcúsága, drámaiság, kockázat és ironia kedvelt témái maradtak több mint ötvenéves alkotói pályafutása során.

A *Trois Gnossiennes* (1982) Erik Satie mágikus szépségű zenéjére egy érzékeny ecsetvonásokkal vázolt kettős portrét vázol fel, amelyben a bizalom, az al-fölérendeltség, a viszonylagosság és az egymásrautaltság képei villannak elő. Manen a lírai és groteszk elemeket mesterien ötvözve, emlékezetes jegyeket összeszöve ábrázol monológokat és dialógust, szimbolikus pillanatok egy intim mélységekben gazdag kapcsolatról. Az egyszerű pózok bravúrosan akrobatikussá emelése, az ernyedő, megéledő testtel folytatott talányos és rendkívüli játék teszi felejthetlenné e rövid, de sűrű alkotást. A darab különlegessége, hogy az alkotó a nő szerepet arra az Aradi Máriára (akkor a HET szólistájára) alkotta annak idején, aki most balettmesterként betanítója a darabnak.

Az *5 tangó* (1977) Manen egyik legismertebb alkotása: Astor Piazzolla pompás zenéje és a tánc egyszerre idézi meg egy nagyváros lüktetését és a perzselő ősztönök világát. Nem Manenről lenne szó, ha a koreográfia egyszerűen csak a latin lobogás panelszerű elemeiből építkezne. A hol fülledten lomha, hol virtuóz elemekben felpörgő tempóval, szólisztikus és csoportjelenetekkel izgalmasan játszó alkotás az egyén és a közösség változatos játszmáit, a szerelem, a vonzódás sokarcúságát, sokrétűségét, egy korszak arcképét tárja eléln. Külön gyönyörűség figyelni, Manen milyen apró jegyekkel ábrázolja-árnyalja alakjainak érzelmi portréját, belső rezdüléseit, egyensúlyozva, szlalomozva a hűvös szenvtelenség és a túlradó érzelmek között.

A balett-est legfrissebb alkotását 1989-ben mutatta be az NDT. Az öt komponista műveiből alkotott zenei montázsra született *Black Cake*, azaz fekete torta fanyarul kedves ajándék a Mestertől az NDT 30. születésnapjára. Manen a műben megcsillogtatja humorát, pajkosan rántja fel a függönyt a színpadi szentély általában nem látható hátsó világáról. Ünnepeyeset és profánt, éterit és esendőt sorol egymás mellé; virtuóz táncosai pezsgőspohárral kezükben, komikusan tántorognak felénk szerepükből ki-kiesve. Hiszen ők is csak emberek.